

УДК 7.01:377

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ОБРАЗНО-ПРОСТОРОВОГО МИСЛЕННЯ У СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ГРАФІЧНИЙ ДИЗАЙН» НА ПРИКЛАДІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «МАКЕТУВАННЯ ТА РОБОТА В МАТЕРІАЛІ»

Глазунова А.В.

Коледж Київського університету технологій та дизайну

В статті розглянуто питання, пов'язані із важливістю викладання дисципліни «Макетування та робота в матеріалі» для розвитку творчого образно-просторового мислення у студентів спеціальності «Графічний дизайн». Надаються основні теоретичні визначення дисципліни. Проводиться аналіз сучасних тенденцій розвитку художньо-проектної діяльності в цілому. Акцентується увага на необхідності укріплення та розвитку міждисциплінарних зв'язків в навчальному процесі.

Ключові слова: дизайн, графічний дизайн, художнє проектування, творчість, моделювання, макетування, проектна культура.

Постановка проблеми. Сьогодні графічний дизайн – один з найбільш перспективних напрямків сучасного дизайну. Складно знайти сферу життя, де б графічний дизайн не був задіяний. Все, що оточує нас на вулиці, в супермаркетах, у транспорті, в офісах та учбових закладах, на телебаченні та в мережі Інтернет – скрізь можна побачити результат роботи графічних дизайнерів.

Основним завданням сучасного викладача спеціальності «Графічний дизайн» є підготовка всебічно творчо-розвинутого майбутнього графічного

дизайнера здібного до наукової, дизайнерської, конструкторської, раціоналізаторської роботи. В досягненні даної цілі перед викладачами постає завдання розвитку абстрактного, образно-просторового мислення та творчої уяви у студентів, шляхом знаходження креативних рішень при розв'язанні творчих завдань. Розвитку цих вмінь найбільш сприяють можливості такої дисципліни як «Макетування та робота в матеріалі».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аспекти художньо-композиційної візуалізації

об'єкта засобами макетування досліджували: І. Т. Волкотруб, Н. В. Калмикова, Л. А. Кузьмічов, І. А. Максимова, Б. Є. Сотников, Ю. Б. Соловйов, В. Ф. Сидоренко та інші. І. Т. Волкотруб розглядав художнє моделювання як невід'ємну частину всього проектування, а розроблені ним практичні навчальні завдання дали можливість студентам засвоїти прийоми макетування з різних матеріалів: пластиліну, гіпсу, глини, паперу і картону [1].

Мета статті. Головною метою цієї статті є звернення уваги до питання розвитку творчого образно-просторового мислення у студентів в процесі навчання на спеціальності «Графічний дизайн».

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. В наш час впровадження комп'ютерних технологій у навчальний процес дозволяє дизайнерам звертатися до методу 3D візуалізації, проте такий прийом не завжди буває ефективним. Часто в проектній діяльності з'являється необхідність звертатися до об'ємного макетування, що дозволяє дизайнерам наочно продемонструвати об'єкт проектування і його складові. Важливо визначити, що уявляє собою макетування в дизайн-проектуванні сьогодні і яким чином можна організувати навчальний процес з максимальною ефективністю.

Виклад основного матеріалу. Об'ємний макет є зменшеною копією дизайн-об'єкта, і виконується за допомогою розгортки виконаних у відповідному масштабі з відповідного матеріалу.

Макетування – це метод і процес об'ємного проектування виробів, який дає наочну інформацію про створювані об'єкти. Макетування – це форма проектно-дослідницького моделювання, основним завданням якого є розвиток абстрактного мислення та просторового сприйняття [2].

Макет – це об'ємне матеріальне відображення, що дає відомості про особливості проектного виробу. Макет це засіб вираження думки, засіб передачі інформації [3]. Він володіє наочністю, тому процес макетування виявляє композиційні закономірності, уточнює пропорції, визначає масштабність, допомагає знайти протиріччя в об'ємно-просторовому рішенні проектного об'єкта. Тому макетування сприяє розвитку творчого мислення та інтуїції.

Одним із наглядних прикладів може слугувати навчання студентів коледжа КНУТД на спеціальності «Графічний дизайн» де виконуються роботи з художньо-композиційного макетування, вирішуються різні проектні завдання, що дозволяють у пошуковій роботі домогтися наочності, уточнити пропорції, масштабність і т.п. Пошукова робота в галузі об'ємного проектування сприяє інтелектуальному розвитку особистості, розвиває творче образно-просторове мислення у студентів та професійну компетентність [3].

При роботі над макетами поліграфічної або сувенірної продукції найчастіше студенти вдаються до роботи з таким матеріалом, як папір або картон. Кращий матеріал для вправ – щільний папір типу «ватман», акварельний папір, тонкий білий картон. Папір – міцний структурний матеріал (наприклад, у Японії папір справдавна був будівельним матеріалом). Вертикально поставлена трубка з папіру може витримати велике наван-

таження, в той же час папір добре гнеться і обробляється. Діапазон його властивостей зумовив і різноманітність його вживання – з папіру виклеюють складні структури. Він дає можливість чіткого конструювання геометричних форм і в той же час здатен передати якнайточнішу пластику форми. З папіру виклеюють як просторові, так і монолітні композиції. В процесі практичної роботи студенти користуються різними прийомами трансформування паперу, що дозволяє їм створювати різноманітні об'єкти, необхідні для візуалізації об'ємного проектування. У макетуванні папіром імітують різні конструкції, будь-які будівельні матеріали – бетон, мармур, метал тощо [2].

У роботі над композицією з папіру необхідно відзначити декілька важливих моментів. Папір – легкий в обробці матеріал, тому ескізні макети з нього робляться дуже швидко. Комбінуючи варіанти, можна швидко склеїти композицію, змінити форму, змінити пропорції складових елементів, замінити один елемент іншим. Приступаючи до роботи над композицією, можна перші ескізні проби робити в графіці на аркуші паперу, потім продовжувати пошук в об'ємі. Доцільно використовувати кольоровий папір чи картон.

Макетування таких об'єктів як об'ємні сувенірні листівки, буклети, дитячі книжки-іграшки, потребують від студента продемонструвати якісні знання загальних прийомів макетування, формування простих геометричних тіл, загальні закономірності побудови проектного об'єкта.

Завдання повинні бути направлені на розвиток у студентів здібностей до проектування, формування дизайнерського мислення, зокрема, таких його складових, як відчуття доцільності, раціональності, відчуття стилю. Творчість також і ментальний процес під час якого задіяне формування зорових уявлень. Втілення зорової уяви на картинній чи макетній площині – справа техніки, а не творчості. Однак у процесі відтворення художнього об'єкта зорова уява може змінюватися. Зміна зорових уяв – процес творчий.

Отже, в ситуаціях, що потребують творчого підходу, людський мозок працює в «режимі» активного діалогу, здійснюючи обмін сигналами між двома півкулями. А художнє сприйняття – процес творчий. Робота уяви необхідна як у процесі художньої творчості, так і в процесі художнього сприйняття. Якщо наукова інформація повинна бути «засвоєна», то художня – «добудована» силою уяви. Надзвичайні можливості художнього мистецтва у формуванні і розвитку особистості визначені ще й тим, що мистецтво звернене до людини у всій її цілісності, до всіх «прошарків сприйняття» [4].

Навчання графічному дизайну активізує інтерес студентів до всіх інших навчальних дисциплін. Наприклад, при вирішенні навчальної задачі з дисципліни «Художнє проектування», студенту знадобляться знання із області рисунку, кольорознавства, історії мистецтв. Також інші предмети можуть надзвичайно органічно включатись у комплексне формування не абстрактної гармонійно розвиненої особистості, а конкретної особистості графічного дизайнера – людини проектної культури. Вся справа у розставленні акцентів між дисциплінами. Для виконання практичних робіт з дисципліни «Макетування

та робота в матеріалі» необхідні опорні знання, вміння та навички практичної роботи з матеріалами та інструментами з дисциплін «Композиція», «Проектування рекламної графіки», «Формулювання», «Шрифти».

Висновок. Таким чином, проектне макетування базується на розумінні суті художньо-конструкторської діяльності як організованої та

спрямованої на доцільне перетворення матеріального світу, шляхом створення естетичного повноцінного середовища.

І тільки комплексна підготовка вчить прогнозувати майбутній розвиток художньо-конструкторських здібностей студентів відповідно до завдань, що ставить перед нами сучасний розвиток науки, дизайну та мистецтва.

Список літератури:

1. Волкотруб И. Т. Основы художественного конструирования. Моделирование материалов и биоформ: Учеб. пособие для уч-ся сред. спец. заведений / И. Т. Волкотруб. – Киев: Вища школа, 1982. – 12 с.
2. Калмыкова Н. В. Макетирование из бумаги и картона: учеб. пособие / Н. В. Калмыкова, И. А. Максимова. – М.: Книжный дом «Университет», 2000. – 80 с., ил.
3. Пузанов В. Макетування. Основні положення // Техническая эстетика, 1983. – № 4. – С. 26.
4. Даниленко В. Я. Нові погляди на дизайн промисловий, графічний, середовищний // збірник матеріалів. Всеукраїнської науково-методичної конференції, 24-28 березня 2003 р., м. Харків / за загал. ред. Даниленка В. Я. – Харків: 2003. – С. 120.

Глазунова А.В.

Колледж Киевского университета технологий и дизайна

ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ОБРАЗНО-ПРОСТРАНСТВЕННОГО МЫШЛЕНИЯ У СТУДЕНТОВ СПЕЦИАЛЬНОСТИ «ГРАФИЧЕСКИЙ ДИЗАЙН» НА ПРИМЕРЕ ПРЕПОДАВАНИЯ ДИСЦИПЛИНЫ «МАКЕТИРОВАНИЕ И РАБОТА В МАТЕРИАЛЕ»

Аннотация

В статье рассмотрены вопросы раскрывающие важность преподавания дисциплины «Макетирование и работа в материале» для развития творческого образно-пространственного мышления у студентов специальности «Графический дизайн». Подаются основные теоретические определения дисциплины. Проводится анализ современных тенденций развития художественно-проектной деятельности в целом. Акцентируется внимание на необходимости укрепления и развития междисциплинарных связей в учебном процессе.

Ключевые слова: дизайн, графический дизайн, художественное проектирование, творчество, макетирование, моделирование.

Glazunova A.V.

Kiev University College of Technology and Design

THE FORMATION FEATURES OF THE FIGURATIVE AND SPATIAL WAY OF THINKING OF STUDENTS MAJORING IN «GRAPHIC DESIGN» ON THE EXAMPLE OF TEACHING THE SUBJECT «MODELING AND WORK WITH MATERIALS»

Summary

In the article was discussed the question about revealing essence of teaching the subject «Modeling and work in materials» for developing creative, figurative and spatial way of thinking of students majoring in «Graphic design». There were given basic theoretical definitions of the subject. There was made analysis of the modern tendency of the developing design activities in general. The main attention emphasize necessity of developing of the interdisciplinary connection in learning process.

Keywords: design, graphic design, artistic design, creativity, project activity, project actions, modelling, breadboarding, projective culture.